

Ulricehamns kommun
kommun@ulricehamn.se

2017-11-10
Dnr 400-2016:6992

Rektor
matthias.nordgren@ulricehamn.se

Beslut

efter kvalitetsgranskning av garanterad
undervisningstid i gymnasieskolan vid
Tingsholmsgymnasiets nationella program
i Ulricehamns kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av garanterad undervisningstid i gymnasieskolan. Syftet är att granska skolhuvudmäns och skolors arbete med att se till att elevers faktiskt genomförda undervisningstid når upp till minst den garanterade undervisningstiden¹. Granskningen är avgränsad till fyra nationella gymnasieprogram; två högskoleförberedande program (naturvetenskapsprogrammet och samhällsvetenskapsprogrammet) och två yrkesprogram (el- och energiprogrammet samt vård- och omsorgsprogrammet). Varje skola behöver inte ha alla fyra gymnasieprogram, men minst ett av de högskoleförberedande programmen och ett av yrkesprogrammen.

Granskningens syfte besvaras genom nedanstående frågeställningar:

1. Hur arbetar huvudman och rektor för att skapa tydlighet och samsyn kring begreppet undervisningstid?
2. Utifrån vilka överväganden och med vilka marginaler planeras och schemaläggs elevernas undervisningstid så att de får minst den garanterade undervisningstiden?
3. I vilken utsträckning sker en regelbunden uppföljning av elevernas genomförda undervisningstid under terminen?
4. Kompenseras eleverna för undervisning som inte genomförs?

Granskningen genomförs i 25 gymnasieskolor, i urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Tingsholmsgymnasiets nationella program, i Ulricehamns kommun ingår i denna granskning. Skolinspektionen besökte skolan den 25 och 26 september 2017. Besöket genomfördes av Frida Eek, Mirzet Tursunovic och Ulrika Foss Rudbeck. Intervjuer med elever, schemaläggare, lärare, rektor och representanter för huvudmannen har genomförts.

Tingsholmsgymnasiet är en kommunal gymnasieskola i Ulricehamns kommun. På skolenheten som granskats finns alla fyra av de gymnasieprogram som är aktuella för granskningen; el- och energiprogrammet (EE), naturvetenskapsprogrammet (NA), samhällsvetenskapsprogrammet (SA) och vård- och omsorgsprogrammet (VO). Läsåret 2017/18 går totalt 30 elever på EE, 50 elever på NV, 98 elever på SA och 17 elever på VO².

¹ Enligt 16 kap. 16 § skollagen har elever på yrkesprogram rätt till minst 2 430 undervisningstimmar om 60 minuter och elever på högskoleförberedande program har rätt till minst 2 180 undervisningstimmar om 60 minuter (garanterad undervisningstid).

² Enligt uppgift från rektorns verksamhetsredogörelse.

I detta beslut ger Skolinspektionen sin bedömning av det granskade området. Därefter redovisas de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat och bedömt som mest prioriterade inom ramen för granskningen följt av en motivering. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att ansvariga vid Tingsholmsgymnasiets nationella program i vissa avseenden arbetar medvetet för att se till att eleverna får den garanterade undervisningstiden. I andra avseenden behöver arbetet utvecklas.

Även om huvudmannen inte i detalj tydliggjort vad som ska ingå i undervisningstiden bedömer Skolinspektionen att det finns en samsyn mellan huvudmannen, rektorn och lärare om vad som ska ingå och inte. Detta finns också tydliggjort i en handbok som riktas till lärare och elever. Det är enbart lärarleda lektioner som ingår i elevernas garanterade undervisningstid. Det är också tydligt att schemabrytande aktiviteter såsom uppstartsdagar, temadagar, studieresor och så vidare inte räknas som undervisningstid om inte aktivitetens innehåll tydligt kan kopplas till en kurs. Dock genomförs nationella prov inom elevernas garanterade undervisningstid, vilket inte överensstämmer med Skolinspektionens ställningstagande³.

Beslutet om antalet undervisningstimmar per kurs och för gymnasiearbetet fattas av rektorn. Fördelningen sker delvis utifrån en schablon, delvis utifrån tidigare kunskapsresultat och elevers behov i olika ämnen/kurser.

Skolinspektionen bedömer att eleverna får sin garanterade undervisningstid tillgodosedd. I timplanerna för samtliga granskade program finns marginaler i förhållande till den lägsta garanterade undervisningstiden. Dock finns det en skillnad mellan de granskade programmen som innebär att denna marginal är lägst på el- och energiprogrammet och vård- och omsorgsprogrammet (60 timmar) och högst på naturvetenskapsprogrammet (235 timmar). Skolinspektionen vill påpeka att den lägre marginalen kan innebära en risk för att vissa elever på vård- och omsorgsprogrammet inte får sin garanterade undervisningstid. Detta bland annat med tanke på att det under elevernas arbetsplatsförlagda lärande (APL) pågår skolförlagda kurser som eleverna missar och att det är oklart om

³ Skolinspektionens ställningstagande är att nationella prov ligger utanför den garanterade undervisningstiden men att andra prov som läraren använder i undervisningen, det vill säga prov med mer formativt syfte, anses ligga inom undervisningstiden.

denna tid kompenseras. Därmed är det särskilt centralt att det på detta program sker en kontinuerlig uppföljning av den genomförda undervisningstiden och att förlorad tid i förekommande fall kompenseras.

Beträffande kompensation för undervisningstid som inte genomförts framgår det av granskningen att det förekommer att lektionstid som fallit bort kompenseras, men inte alltid. Samtidigt är det få lektioner som ställs in på skolan och Skolinspektionen bedömer därmed att den kompensation som sker är tillräcklig för att tillgodose elevernas garanterade undervisningstid.

Det framgår vidare att undervisningstiden har planerats och schemalagts på ett sådant sätt att det inte förekommer några schemakrockar och att det finns tillräckliga raster mellan lektioner så att elever hinner förflytta sig.

Avslutningsvis bedömer Skolinspektionen att varken huvudmannen eller rektorn följer upp elevernas genomförda undervisningstid. Därmed har de inte heller försäkrat sig om att det som beslutats och planerats för eleverna också blir den genomförda undervisningstiden. Skolan har möjlighet att göra sammanställningar av den erbjudna undervisningstiden. Dock görs ingen sådan uppföljning systematiskt och det sammanställs inga redovisningar för enskilda elever.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande område.

Uppföljning av elevernas genomförda undervisningstid

- Huvudmannen och rektor behöver följa upp vilken undervisningstid som faktiskt har genomförts. Detta för att kunna vidta åtgärder i tid om undervisningstiden behöver utökas och för att kunna redovisa att varje elev får den undervisningstid som hen har rätt till.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen och rektorn saknar rutiner för och inte följer upp vilken undervisningstid som faktiskt har genomförts och erbjudits eleverna. Detta strider mot skollagen som anger att varje huvudman på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt ska planera, följa upp och utveckla utbildningen. Motsvarande planering, uppföljning och utveckling av utbildningen ska ske av rektor på skolenhetsnivå.⁴ Av förarbeten framgår att skolhuvudmännen har en skyldighet att följa upp och att kunna redovisa att

⁴ 4 kap. 3–6 §§ skollagen.

varje elev får den undervisning som han/hon har rätt till.⁵ Av gymnasieförordningen framgår att huvudmannen ska redovisa hur eleven har fått sin garanterade undervisningstid.⁶

Det framgår av granskningen att det finns fungerande rutiner för att registrera genomförd respektive inställd undervisning i skolans närvarosystem, vilket också görs. Det går också att registrera kortare tid som försvunnit under en lektion, även om detta inte är något som tillämpas av lärarna. Skolan har möjlighet att göra sammanställningar av den erbjudna undervisningstiden genom att sammanställa informationen för olika grupper och år. Dock görs ingen sådan uppföljning systematiskt och det sammanställs inga redovisningar för enskilda elever.

Rektorn följer, till viss del, upp den tid som registrerats som genomförd undervisning men då framförallt på gruppnivå i respektive kurs och inte på individuell nivå⁷. Det sker inte heller systematiskt utan mer på förekommen anledning. Huvudmannen följer däremot inte alls upp elevernas genomförda undervisningstid i gymnasieskolan. Detta innebär att varken huvudmannen eller rektorn har försäkrat sig om att det som beslutats och planerats för eleverna verkligen blir den faktiskt genomförda undervisningstiden. Särskilt mot bakgrund av marginalerna till den lägsta garanterade undervisningstiden är lägre i yrkesprogrammen är det viktigt att en sådan uppföljning sker.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 10 januari 2018 inkomma med en planering av hur man avser att arbeta för att förbättra de områden som Skolinspektionen identifierat som utvecklingsområden.

Denna planering bör innehålla information om vilka åtgärder som planeras att vidtas samt när i tid det kommer att ske. Se bilaga 1. Därefter ska huvudmannen dessutom senast den **31 augusti 2018** inkomma med en redovisning av

⁵ Prop. 1997/98:169 *Gymnasieskola i utveckling – kvalitet och likvärdighet*, s. 29. Se även betänkandet från *Gymnasieutredningen*, där framhålls bl.a. att uppföljning av undervisningstiden är en förutsättning för att kunna redovisa vilken tid som faktiskt har erbjudits eleverna. Redovisningen bör göras kontinuerligt, exempelvis i samband med avslutande av kurs. Av utredningen framgår vidare att den undervisningstid som eleven erbjudits inte behöver innebära samma sak som vilken undervisning eleven faktiskt deltagit i. Uppföljning av elevers frånvaro kan därmed inte ersätta uppföljning av den faktiska undervisning som har genomförts (SOU 2016:77 *Betänkande av Gymnasieutredningen*, s. 684).

⁶ 4 kap. 22 § gymnasieförordningen.

⁷ Eftersom den minsta garanterade undervisningstiden är en rättighet på individnivå är Skolinspektionens ställningstagande att en individuell uppföljning är nödvändig för att huvudmannen ska kunna göra en korrekt uppföljning på aggregerad nivå.

vilka åtgärder som faktiskt vidtagits. Se bilaga 2. Observera att det är huvudmannen som ska svara och att detta behöver framgå av det svar som inkommer.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till, *Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg*. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 400–2016:6992) i de handlingar som sänds in.

På Skolinspektionens vägnar



Roland Fallström
Beslutsfattare



Frida Eek
Föredragande

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: <https://www.skolinspektionen.se/garanteradundervisningstid>

Bilaga 2**Mall för huvudmannens plan för åtgärder**

Huvudmannen ska senast 10 januari 2018 inkomma med en planering av hur man avser att arbeta för att förbättra de områden som Skolinspektionen identifierat som utvecklingsområden. Denna planering bör innehålla information om vilka åtgärder som planeras att vidtas samt när i tid det kommer att ske.

- Utvecklingsområde: Huvudmannen och rektor behöver följa upp vilken undervisningstid som faktiskt har genomförts. Detta för att kunna vidta åtgärder i tid om undervisningstiden behöver utökas och för att kunna redovisa att varje elev får den undervisningstid som hen har rätt till.

Åtgärder som planeras att genomföras:	När i tid åtgärderna planeras att vara genomförd:

Bilaga 3**Mall för huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder**

Huvudmannen ska senast den **31 augusti 2018** inkomma med en redovisning av hur man arbetat för att förbättra de områden som Skolinspektionen identifierat som utvecklingsområden. Denna redovisning bör innehålla information om vilka åtgärder som vidtagits och vilken effekt de gett. Observera att det är huvudmannen som ska svara och att detta behöver framgå av det svar som inkommer.

Utvecklingsområde: Huvudmannen och rektor behöver följa upp vilken undervisningstid som faktiskt har genomförts. Detta för att kunna vidta åtgärder i tid om undervisningstiden behöver utökas och för att kunna redovisa att varje elev får den undervisningstid som hen har rätt till.

Åtgärder som vidtagits samt dess effekter:
